ДЕДУКТИВНО-КРИМІНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ПСИХОЛОГІЧНОМУ МОДЕЛЮВАННІ ОСОБИ ЙМОВІРНОГО ЗЛОЧИНЦЯ[1] *(мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі)*

Ірхін Ю. Б.

Реферат. Реферат представляє тези Ірхіна Ю. Б., опубліковані в збірнику матеріалів круглого столу «Судово-експертна діяльність: сучасний стан та перспективи розвитку» (Київ: Навчально-науковий інститут підготовки фахівців для експертно-криміналістичних підрозділів НАВС, 2015, с. 146–147). Автор розглядає побудову психологічної моделі особи ймовірного злочинця й наголошує, що особливе місце в ній посідають причинно-наслідкові зв'язки в злочинній поведінці об'єкта експертного дослідження. Поширене в чинній слідчій практиці застосування дедуктивно-кримінологічного підходу до моделювання особи злочинця спирається на описи фенотипових, соціально-демографічних, психологічних, кримінологічних та інших кримінально релевантних рис, однак, за даними досліджень автора, виявляється неефективним. Експертно-криміналістична практика, як стверджує Ірхін, засвідчує, що в умовах повної ймовірнісної неочевидності найдієвішим є індуктивно-кримінологічний підхід: його будують на аналізі релевантних даних про взаємозв'язок між параметрами правопорушення та узагальненими характеристиками осіб, які вчиняли подібні правопорушення. Положення тез корисні слідчим, криміналістам і психологам, які складають психологічний портрет невстановленого злочинця, бо застерігають від побудови моделі з загальних типологій і орієнтують на емпіричні зв'язки між ознаками злочину та особою.

Ключові слова: психологічне моделювання, особа злочинця, дедуктивно-кримінологічний підхід, індуктивно-кримінологічний підхід, психологічний портрет злочинця, профайлінг, причинно-наслідкові зв'язки, судово-експертна діяльність.

The Deductive Criminological Approach in Psychological Modelling of the Personality of a Presumed Offender

Irkhin Yu. B.

Abstract. The review presents theses by Irkhin Yu. B. published in the proceedings of the round table Forensic Expert Activity: Current State and Development Prospects (Kyiv: Educational and Research Institute for Training Specialists for Forensic Units of the National Academy of Internal Affairs, 2015, pp. 146–147). The author considers the construction of a psychological model of a presumed offender and stresses that causal relationships in the criminal behaviour of the person under expert study occupy a special place in such a model. The deductive criminological approach to modelling the offender, widespread in current investigative practice, relies on descriptions of phenotypic, socio-demographic, psychological, criminological and other criminally relevant traits, yet according to the author's research it proves ineffective. Forensic practice, Irkhin argues, shows that under conditions of complete probabilistic uncertainty the inductive criminological approach is the most effective, being built on the analysis of relevant data on the relationship between the parameters of an offence and the generalised characteristics of persons who have committed similar offences. The theses are useful to investigators, criminalists and psychologists who draw up a psychological profile of an unidentified offender, because they caution against building the model from general typologies.

Keywords: psychological modelling, offender personality, deductive criminological approach, inductive criminological approach, offender profiling, causal relationships, forensic expert activity.

Першоджерело: *Ирхин Ю. Б. Дедуктивно-криминологический подход в психологическом моделировании личности предполагаемого преступника. Судово-експертна діяльність: сучасний стан та перспективи розвитку : зб. матеріалів круглого столу / редкол.: О. Л. Кобилянський, П. Є. Антонюк, Є. Ю. Свобода. Київ : ННІПФЕКП НАВС, 2015. С. 146–147.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 30.04.2017.*

References

1. Irkhin Yu. B. Deduktyvno-kryminolohichnyi pidkhid u psykholohichnomu modeliuvanni osoby ymovirnoho zlochyntsia [The Deductive Criminological Approach in Psychological Modelling of the Personality of a Presumed Offender] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2018. Vol. 3, No. 1 (13). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/712-eduktivno-kriminologicheskij-podkhod (onovlena versiia vid 05.09.2021). [in Ukrainian].

2. Irkhin Yu. B. Deduktivno-kriminologicheskiy podkhod v psikhologicheskom modelirovanii lichnosti predpolagaemogo prestupnika. Sudovo-ekspertna diyalnist: suchasniy stan ta perspektivi rozvitku : zb. materialiv kruglogo stolu / redkol.: O. L. Kobilyanskiy, P. Ye. Antonyuk, Ye. Yu. Svoboda. Kiyiv : NNIPFEKP NAVS, 2015. S. 146–147. URL: http://www.naiau.kiev.ua/files/naukova-diyalnist/naukovi-zaxodi/zbirnuki/2015/zbir-sydova-eksp.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Russian].